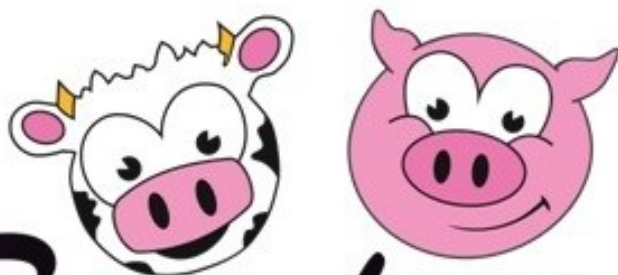

Veilig slapen

in de dagopvang

Protocol

Kinderopvang

't Boerderijke

Versie januari 2026

Inhoudsopgave

Inleiding.....	3
Wiegendood	3
De 4 van Veilig Slapen in de Kinderopvang	5
Gebruik van slaapzakken.....	5
De 4 van Veilig Slapen in de Kinderopvang	6
Slaaphouding.....	6
De 4 van Veilig Slapen in de Kinderopvang	8
Slaapomgeving	8
De 4 van Veilig Slapen in de Kinderopvang	9
Toezicht.....	9
Informatie en afstemming met ouders	10
Afwijkende slaapverzoeken van ouders.....	11
Inbakeren	11
Buikligging.....	12
Hoe te handelen in geval van calamiteit	13
Aansprakelijkheid	14
Toestemmingsformulier ouders/verzorgers	15

Inleiding

Het slaapmoment is niet weg te denken uit het standaard dagritme van kinderen. Belangrijk bij het slapen is dat dit zo veilig mogelijk gebeurt. Het protocol veilig slapen in de kinderopvang beschrijft het beleid ter voorkoming van wiegendood voor kinderen tot 2 jaar met als basis de 4 belangrijkste slaapadviezen **‘De 4 van Veilig slapen in de Kinderopvang’**.

In ons protocol veilig slapen vind je onder andere afspraken over:

- Gebruik van slaapzakken
- Slaaphouding
- Slaapomgeving
- Toezicht
- Informatie en afstemming met ouders
- Afwijkende slaapverzoeken van ouders
- Hoe te handelen in geval van calamiteit

Wiegendood

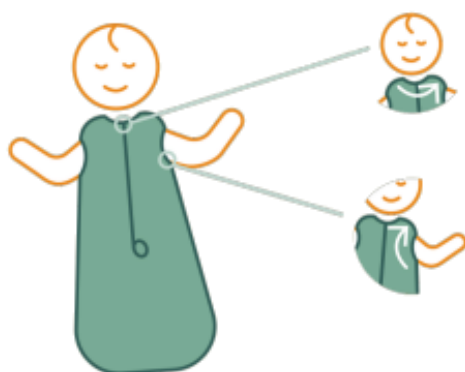
Wiegendood is het plotseling overlijden van een ogenschijnlijk gezonde baby, tijdens een slaapperiode. De meeste sterfgevallen doen zich voor tussen 3 en 9 maanden. Het aantal gevallen van wiegendood is in ons land de laatste jaren toegenomen. Dit komt helaas ook in kinderdagverblijven voor en de kans dat het daar gebeurt is zelfs iets groter dan thuis.

Alle medewerkers moeten kennis dragen van het Protocol veilig slapen. Binnen ons kinderdagverblijf dient de opgenomen praktische preventieve maatregelen bij alle medewerkers bekend te zijn, ook bij invalkrachten en stagiaires.

De 4 van Veilig Slapen in de kinderopvang

Als wij een baby in bed leggen, dan...

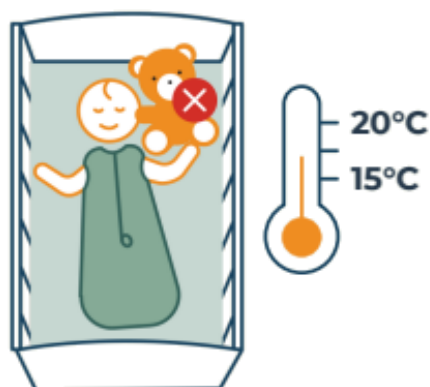
- 1 ...leggen wij de baby in een slaapzak

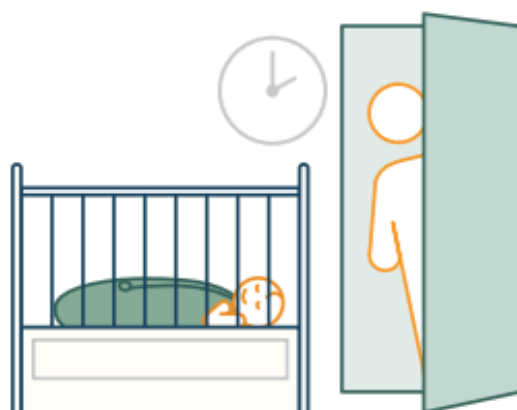
- 2 ...leggen wij de baby op de rug

- 3 ...leggen wij de baby in een veilig bedje

- 4 ...houden wij voldoende toezicht

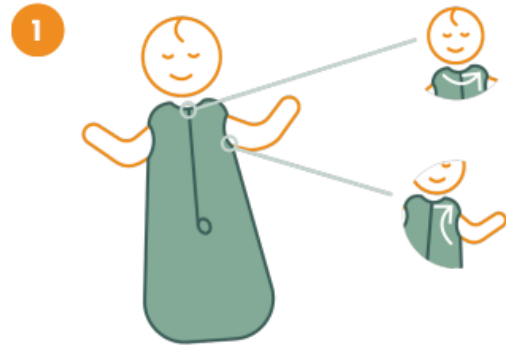

De 4 van Veilig Slapen in de Kinderopvang

Gebruik van slaapzakken

Als wij een baby in bed leggen, dan leggen wij de baby in een slaapzak.

In een slaapzak blijft het gezicht van de baby vrij, waardoor het altijd goed kan ademen.

Wat is een veilige slaapzak?

- **Niet te warm:** de temperatuur in de slaapkamer is bepalend voor het type (met of zonder mouwen) en de dikte van de slaapzak. Met de bovenkant van de vingers, voelen we aan de achterzijde van het nekje. Zolang het nekje van de baby in bed prettig (=lauw) aanvoelt, heeft de baby het aangenaam.
- **Niet te groot:** de armsgaten en de halsopening moeten goed aansluiten, zodat een baby niet met het hoofdje of de armen in de slaapzak terecht kan komen.
- **Sluit met een rits:** niet met knopen of drukkers. De sluiting van de rits zit ter hoogte van de onderbeentjes. Dit voorkomt dat de grootte van de halsopening kan variëren of een baby de sluiting kan openen.
- **Armen kunnen vrij bewegen:** de armen van de baby zitten niet opgesloten in de slaapzak. Ook als de slaapzak mouwen heeft, is het belangrijk dat de armen vrij kunnen bewegen.

Een door ouders zelf meegebrachte slaapzak wordt alleen gebruikt als deze voldoet aan deze 4 voorwaarden.

Een slaapzak is het meest veilige beddengoed. Extra beddengoed (een lakentje) is niet nodig en gebruiken we dus **niet standaard**.

Wanneer wordt een extra lakentje WEL gebruikt:

In sommige situaties mag een baby in een slaapzak stevig ingestopt worden met een strakgespannen lakentje. Belangrijk hierbij is dat het laken groot genoeg is om stevig ingestopt te kunnen worden en dat het bedje laag opgemaakt wordt, dus met de voetjes bijna bij het voeteneind. Deze uitzondering maken we voor:

- Baby's die aanstalten maken om te gaan omdraaien van rug naar buik, maar nog niet in staat zijn om zelf terug te draaien. Het strakke laken zorgt ervoor dat de baby langer veilig op de rug blijft liggen
- Baby's die erg veel huilen en/of onrustig zijn en daardoor slecht slapen. Het strakke laken draagt eraan bij dat de baby rustig wordt.

De 4 van Veilig Slapen in de Kinderopvang

Slaaphouding

Als wij een baby in bed leggen, dan leggen wij de baby op de rug.

Rugligging is de veiligste slaaphouding voor een baby. Voor een baby die op de buik slaapt, is de kans op wiegendood wel vier tot vijf keer groter dan gemiddeld. Als een baby verkouden is zelfs nog iets meer.

2

Wat als een baby een buikslaper is of ingebakerd wordt?

Wanneer een baby een buikslaper is of ingebakerd wordt, zien we dit als een afwijkende slaaphouding. Hiervoor gelden een aantal voorwaarden die verderop in dit protocol beschreven worden. (Zie; Afwijkende slaapverzoeken van ouders)

Wat als een baby zichzelf naar de buik draait?

Als een baby zelf naar de buik gedraaid is, leggen we de baby terug op de rug. Zodra een baby motorisch zo ontwikkeld is, dat het zelf vlot om kan draaien van rug naar buik en ook weer terug, is het niet langer nodig om de baby terug te draaien naar de rug. Gemiddeld zijn baby's met ongeveer vijf maanden in staat om zelf van rug naar buik en weer terug te draaien, maar sommigen zijn er pas met negen maanden aan toe.

! Kritieke ontwikkelingsfase: eerste keer omdraaien van rug naar buik

In de fase waarin een baby probeert om voor de eerste keer om te draaien van rug naar buik, is er een sterk verhoogd risico op wiegendood. De keren daarna, als de baby het omdraaien nog niet goed beheerst en nog niet kan terugdraaien, geven ook een verhoogd risico. De baby kan met het gezichtje tegen het matras komen te liggen en daardoor niet goed ademen. Wel hebben we matrasbeschermers met een ventilerende toplaag, maar beweringen dat een baby gewoon kan doorademen als het per ongeluk op de buik draait, zijn niet bewezen.

Belangrijke aandachtspunten in deze fase zijn:

- Wij informeren ouders direct als hun baby pogingen doet tot draaien naar de buik
- Omgekeerd vragen wij de ouders actief of hun baby thuis al pogingen doet tot draaien naar de buik, zodat wij hierop voorbereid zijn.
- We adviseren ouders om hun baby overdag tijdens het spelen regelmatig even op de buik te leggen, terwijl de ouder erbij blijft. Dat is goed voor de motorische ontwikkeling en het helpt bij het leren terugdraaien van buik naar rug.

- Bij een baby in deze ontwikkelingsfase nemen wij extra maatregelen wat betreft het stevig instoppen met een strakgespannen laken en regelmatig toezicht.
- Als een baby toch zelf naar de buik gedraaid is en niet zelf terug kan, leggen we de baby terug op de rug.

Geen mutsje in bed

Baby's krijgen bij het slapen gaan geen mutsje op, dat is niet nodig en zelf gevaarlijk. Het hoofd is namelijk heel belangrijk voor de warmteregulatie.

De 4 van Veilig Slapen in de Kinderopvang

Slaapomgeving

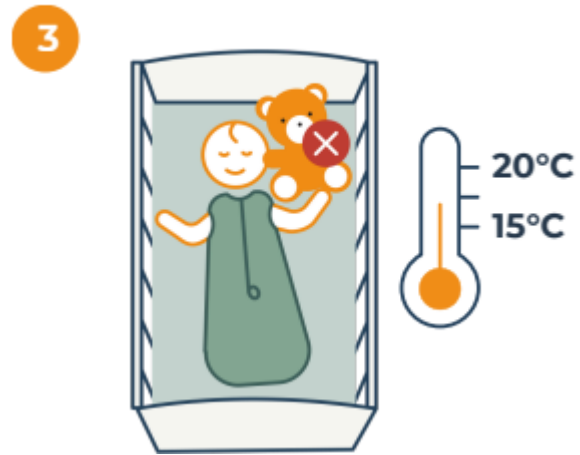
Als wij een baby in bed leggen,
dan leggen wij de baby in een veilig bedje.

Alle bedden voldoen aan de wettelijke
eisen.

Wij hebben geen buitenbedjes.

Wat is een veilig slaapomgeving?

- Het bedje heeft een stevige horizontale bedbodem.
- Het matras is stevig en vlak en past goed in het bedje.
- Een matras met ventilerende toplaag is toegestaan, maar ook hierop slaapt een baby op de rug.
- Er worden geen dekbedjes gebruikt.
- Er liggen geen kussenachtige materialen in het bed, zoals een kussen, een grote knuffel, hoofd- zijwandbeschermers, babynestje, zijligkussentjes etc.
- Er liggen geen zeiltjes, tuigjes, koorden of voorwerpen van zacht plastic in het bedje.
- De slaapkamer worden goed geventileerd door ventilatiesystemen. Deze blijven altijd aan. Laat slaapkamertjes regelmatig luchten en beddengoed wordt dagelijks gewassen.
- De temperatuur in de slaapkamer is bij voorkeur 15-20 graden. Bij hoge buitentemperaturen in de zomer is dat niet altijd haalbaar. In dat geval kan de slaapkamer voordat de kinderen gaan slapen gekoeld worden met een ventilator.

Knuffel mee in bed?

Waar het bij knuffels om gaat, is de kans dat een kindje er met het gezichtje tegenaan komt te liggen en erin wegzakt. Dan wordt de neus en mond afgesloten en kan het niet goed ademen. Dat kan alleen bij grote, gevulde knuffels gebeuren. Een klein knuffeldoekje mag wel. Het is klein, waardoor het wel op het gezichtje van een baby kan komen te liggen, maar dit niet volledig kan afsluiten tot op het matras. Voor kinderen vanaf 1 jaar geldt dat zij wel een knuffeltje mee mogen in bed, mits het gevulde deel van de knuffel niet groter is dan het hoofdje van het kind. Zorg er ook altijd voor dat de knuffel geen losse onderdelen zoals knopen/oogjes heeft. Koorden worden ook van speentjes afgehaald.

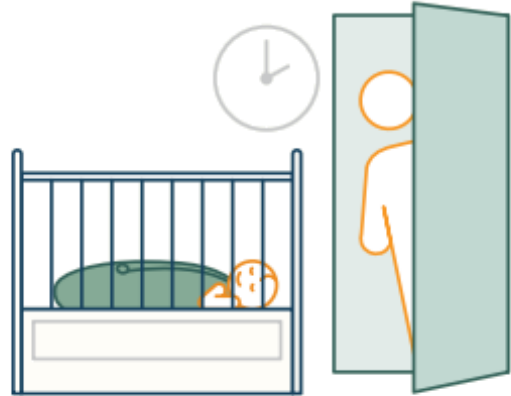
De 4 van Veilig Slapen in de Kinderopvang

Toezicht

4 ...houden wij voldoende toezicht

Als wij een baby in bed leggen, dan houden wij voldoende toezicht.

Regelmatig bij de slapende kinderen gaan kijken is een belangrijk beschermende maatregel om zo snel mogelijk een risicovolle situatie te signaleren.

Hoe zorgen wij voor voldoende toezicht?

- Het uitgangspunt is om eens per 15 minuten ter controle langs alle kinderen te gaan
- Als reminder hebben we een symbool van een klok bij de camera's hangen
- We kijken telkens als we een kindje naar bed brengen, ter controle ook even in de andere bedjes
- We hebben camera's in de groepsruimte hangen waar de slaapkamers + bedjes goed op te zien zijn. Op deze camerabeelden kijkt iedere leidster regelmatig tot vaak, waarbij je kijkt naar elk bedje of de kinderen veilig slapen (gezichtjes vrij, buikligging, etc.)
- Startende baby's houden we zoveel mogelijk extra in de gaten, het uitgangspunt is minimaal eens per 10 minuten te controleren.
- We houden baby's die in de ontwikkelfase zitten, waarin ze bijna gaan omdraaien van rug naar buik en baby's die net voor de eerste keer zijn omgedraaid, extra goed in de gaten, het uitgangspunt is eens per 10 minuten.
- Bij kinderen van 1 jaar, die goed slapen en niet ziek zijn, kan een iets ruimer interval gehanteerd worden met een minimum van elke 30 minuten.
- We zorgen dat we altijd in de buurt van de slaapkamers zijn.

Informatie en afstemming met ouders

Voor het succesvol uitvoeren van het veilig slapen beleid is het van groot belang dat alle betrokkenen, zowel de medewerkers in de opvang als de ouders, het beleid kennen en hiernaar handelen. Goede communicatie vanuit de medewerkers naar de ouders, maar ook van de ouders naar de medewerkers is hierbij zeer belangrijk.

Communicatie voorafgaand start opvang

Een aantal maanden voordat een kind start bij ons op de opvang, worden de ouders geïnformeerd over de wen ochtend of middag van hun kind. Bij deze informatie ontvangen de ouders verschillende documenten, waaronder dit protocol: Veilig Slapen. Zo is iedere ouder op de hoogte over het veilig slapen beleid.

Voor jonge baby's kan de overgang van thuis naar kinderopvang een grote gebeurtenis zijn. Want er verandert veel voor een baby op de kinderopvang. Andere verzorgers, nieuwe geluiden en geuren, een ander bedje etc. Op het kinderdagverblijf slapen kinderen in een bedje. Dit is vaak voor elk slaapje hetzelfde bedje, zodat ze aan deze plek wennen. Het komt voor dat kinderen thuis niet gewend zijn om in een bedje te slapen. Dit maakt het slapen op het kinderdagverblijf lastiger. Ook kan het zijn dat je kindje gewend is om in slaap gewiegd te worden. Het is goed om dit vast af te bouwen voordat je kindje naar het kinderdagverblijf gaat.

De pedagogisch medewerkers hebben veel persoonlijke aandacht voor je kindje, ook tijdens het naar bed brengen. Echter laat de groepsdrukte het niet toe om elk kindje in slaap te wiegen of lange tijd bij een bedje te blijven staan.

Het helpt om je kindje thuis vast te laten wennen aan het slapen in een bedje voordat het naar het kinderdagverblijf gaat. Om het slapen op het kinderdagverblijf te bevorderen kan het ook helpen om iets mee te geven van thuis. Zoals een knuffel of een doekje. De geur van thuis kan voor een vertrouwd gevoel zorgen waardoor je baby zich veilig voelt en makkelijker in slaap valt.

Wenochtend of middag

Tijdens de wenochtend of middag hebben we genoeg tijd voor een uitgebreide overdracht met de ouders. Tijdens deze overdracht vragen wij de ouders hoe hun baby thuis slaapt en of er bijzonderheden zijn. Als er slaapgewoonten zijn die afwijken van ons beleid, bespreken we dit met de ouders. Het zoveel mogelijk gelijktrekken van de slaapgewoontes thuis met de opvang, is belangrijk.

Afwijkende slaapverzoeken van ouders

Komen er ondanks duidelijke communicatie met ouders over het veilig slapen beleid voorafgaand en tijdens de wenoctend/middag, toch slaapverzoeken die afwijken van het beleid, dan gaan we met ouders in gesprek en leggen uit wat de risico's zijn. Willen de ouders dan alsnog dat hun baby bijvoorbeeld op de buik slaapt of ingebakerd wordt (soms is dit bij kinderen nodig om ze meer rust te geven en/of beter te laten slapen) dan wordt per situatie een zorgvuldige afweging gemaakt of wij aan dit verzoek kunnen voldoen.

Toestemmingsformulier afwijkende slaapverzoeken

Wanneer wij het verzoek krijgen vanuit ouders om hun baby op de buik te laten slapen of in te bakeren, moeten ouders een schriftelijk toestemmingsformulier ondertekenen, waarmee zij aangeven op de hoogte te zijn van de risico's en toestemming geven voor de afwijking op het reguliere beleid van Veilig Slapen. Het toestemmingsformulier wordt zorgvuldig bewaard.

Inbakeren

Baby's worden in principe niet ingebakerd, behalve als ouders hier nadrukkelijk om vragen. In dat geval wordt de baby alleen ingebakerd als aan de volgende voorwaarden wordt voldaan:

- De ouders hebben deskundig advies gekregen bij een kinder- of jeugdarts of een verpleegkundige van het consultatiebureau.
- Er wordt ingebakerd met een kant-en-klare inbakerdoek, waarbij de baby stevig ingepakt wordt met de armpjes langs het lichaam. Met een inbakerslaapzak kan niet volgens de richtlijnen worden ingebakerd. Daarom gebruiken we deze niet. De kans bestaat dat baby's die veel bewegen in deze inbakerslaapzakjes net genoeg ruimte hebben om naar hun buik te draaien, maar ze kunnen hun armpjes niet genoeg bewegen om dan ook weer zelf terug te draaien.
- Een meegebrachte inbakerdoek wordt alleen gebruikt als deze eenvoudig toe te passen is en de betrokken leidsters een duidelijke instructie hebben ontvangen van de ouders.
- De betrokken leidsters voelen zich comfortabel om het inbakeren uit te voeren
- Vanaf 4 maanden wordt in overleg met de ouders het inbakeren geleidelijk afgebouwd. Starten met inbakeren als de baby 4 maanden of ouder is, doen we niet.
- Het is belangrijk om het inbakeren af te bouwen, voordat een baby begint met omdraaien. Als een ingebakerde baby per ongeluk naar de buik draait, is dat gevaarlijk.
- Vanaf 6 maanden moet het inbakeren volledig afgebouwd zijn. Een baby wordt dan nooit meer ingebakerd. Als een baby eerder, dus voor de leeftijd van 6 maanden, al een poging doet om te gaan draaien van rug naar buik, moet het inbakeren direct gestopt worden. Het is van groot belang dat ouders en leidsters signalen van een eerste poging tot omdraaien met elkaar bespreken.

- Baby's die ziek zijn, denk aan koorts, luchtweginfectie, verkoudheid of binnen 24 uur na vaccinatie, worden niet ingebakerd.

Als ouders ondanks de adviezen vanuit het Veilig Slapen beleid toch de specifieke vraag blijven houden om hun baby in te bakken, wordt hiervoor het toestemmingsformulier ingevuld.

Buikligging

We leggen baby's in principe nooit op de buik te slapen. Tenzij ervanuit de ouders de specifieke vraag komt om hun baby op de buik te laten slapen. Dit kan voorkomen bij bepaalde (aangeboren) afwijkingen waarbij buikligging op advies van een arts wel wenselijk kan zijn.

Daarnaast kan het ook voorkomen dat de buikligging, de voorkeurslaaphouding van de baby is. Als ouders ondanks de adviezen vanuit het Veilig Slapen beleid toch de specifieke vraag blijven houden om hun baby op de buik te laten slapen, wordt hiervoor het toestemmingsformulier ingevuld.

Hoe te handelen in geval van calamiteit

Als er ondanks alle voorzorgsmaatregelen toch een baby in slechte conditie wordt aangetroffen, handel als volgt:

- Blijf Kalm
- Prikkel de baby (zonder krachtig te schudden, ondersteun het hoofdje)
- Roep de hulp van collega's
- Bel direct 112
- Zorg ervoor dat de baby op de rug op een harde ondergrond ligt. Als de baby niet reageert, pas vijf mond-op-mondbeademingen toe. Bij alsnog niet reageren start reanimatie en mond-op-mondbeademing in de verhouding 15:2.
- Maak notities, inclusief alle tijdstippen en waarschuw de directie

Aanbevolen wordt om in geval van plotseling en onverwacht overlijden daarvan zo spoedig mogelijk, maar in ieder geval binnen enkele dagen melding te maken bij de Expertisegroep Wiegendood van de Nederlandse Vereniging voor Kindergeneeskunde (NVK) via expertisegroepwiegendood.nvk@gmail.com. Uiteraard alleen met toestemming van de ouders. Een arts van de expertisegroep kan adviseren over de mogelijkheden van nader (medisch) onderzoek en extra begeleiding bieden.

Raadzaam is om in alle omstandigheden zo spoedig mogelijk en zo volledig mogelijk te noteren en informatie veilig te stellen. Veel gegevens zijn essentieel of van groot belang om naderhand bij te dragen aan het zoeken naar een oorzaak van en/of factoren die hebben bijgedragen aan het overlijden.

Noteer t.b.v. een op te stellen observatieverslag tijdstip van de gebeurtenis, de aangetroffen situatie in het bedje, de houding van de baby, de kleding en de temperatuur (ook die van de baby).

De directie beseft dat in geval van overlijden nazorg voor de ouders, de betrokken leidster(s) en collega's belangrijk is. Goede communicatie tussen alle betrokkenen staat daarbij voorop. In de eerste plaats hebben de ouders recht op volledig inzicht in de omstandigheden.

Nazorg is van groot belang. Voor de ouders en de medewerkers in de kinderopvang. Aandacht voor alle betrokkenen en openheid over de gang van zaken, dragen bij aan het op gang komen van het rouwproces. De expertisegroep Wiegendood, van de Nederlandse Vereniging voor Kindergeneeskunde, kan advies geven en behulpzaam zijn bij de nazorg.

Aansprakelijkheid

Wij zijn als kinderopvangorganisatie verantwoordelijk voor het waarborgen van de veiligheid en gezondheid van het kind, ook als er met toestemming van ouders afgeweken wordt van het reguliere beleid. In geval van afwijkende slaapverzoeken van ouders (buikligging/inbakeren) zullen wij daarom altijd een professionele afweging maken of het tegemoetkomen aan dat verzoek, voldoende veilig en gezond is voor het kind tijdens de opvang.

Als bij uitzondering op het verzoek ingegaan wordt, moeten ouders een schriftelijk toestemmingsformulier ondertekenen. Deze schriftelijke toestemming dient om te kunnen aantonen dat wij als organisatie veilig en zorgvuldig te werk zijn gegaan. In geval van aansprakelijkheidsstelling is dat van belang. Juridische aansprakelijkheid valt te toetsen aan de mate waarin men nalatig of onzorgvuldig is geweest. Bij beoordeling zal worden gekeken naar beleid en uitvoering.

Toestemmingsformulier ouders/verzorgers

Afwijking van het veilig slapen beleid

Hierbij geeft/geven de ouder(s)/verzorger(s) van
toestemming voor de volgende afwijking van het veilig slapen beleid:

- Buikligging
- Inbakeren

Argumentatie/advies voor het afwijkende slaapverzoek:

.....
.....
.....

Wij verklaren hierbij op de hoogte te zijn van het Veilig Slapen beleid en door de kinderopvangorganisatie gewezen mogelijke risico's als gevolg van ons afwijkende slaapverzoek.

Plaats:

Datum:

Naam:

Handtekening ouder(s)/verzorger(s):

.....